

LUBOŠ FIŠER

KOMORNÍ KONCERT

pro klavír a orchestr

CONCERTO DA CAMERA

per Piano ed Orchestra

(1970)

PARTITURA

1974

EDITIO SUPRAPHON PRAHA

EXPORT — ARTIA — PRAGUE

Skladatel je někdy podoben krásnému stromu, který kvete: můžeme se mu obdivovat, ale jeho ovoce ochutnáme až tehdy, když nějaká šťastná chvíle oplodní kvetoucí naději a přinese impuls ke zrodu. Zdědili jsme z falešné romantiky staromilných vykladačů umění představu o vznešenosti a mystičnosti iracionálního momentu, který je zaklet v pojmu inspirace. Ve skutečnosti je naprosto lhostejné, která síla způsobí vnitřní pohyb v duši autora, aby tvořil. Může se jmenovat láska, ale stejně tak objednávka, může to být umělecký zážitek, ale i povinnost všedního dne, naléhání institucí stejně jako dobré slovo přítele, chvat i marnotratné lenošení. Všechno to je pouze otvíracím momentem a celý další proces se už děje po zákonu vnitřní síly a řádu tvůrce. Zrodí takové ovoce díla, k jakému narostl.

Nejcennějším impulsem, a to už po staletí, je objednávka. Nezahrnujme pod toto slovo pouze studená slova obchodních papírů, vždyť takřka většina tvorby vznikala na nějaký druh objednávky: církve, šlechty, nakladatele, interpreta, přítele, orchestru, festivalu, soutěže. Není v dějinách příliš mnoho děl, která by se rodila jen a jen z čisté nutnosti, prostě jakýchkoli závazných souvislostí. Je to dobře, protože i skladba je jakousi střelou duše, která míří na konkrétní cíl situace a doby a není pouhým hřmáním do modra nebes.

Vznik Komorního koncertu pro klavír a orchestr ovlivnilo dobré přátelské ovzduší, cenné lidské vztahy mezi muzikanty. Roli objednavatele sehrál dirigent tehdejší Komorní harmonie, Libor Pešek. U dvou mladých autorů objednal pro svůj ansámbl koncert. U Jana Klusáka houslový a u Luboše Fišera klavírní. Oba později zazněly premiérově v jednom večeru. Je vizitkou vřelosti vzájemných kontaktů, že objednávka byla v obou případech splněna s nadšením a brzy. Psal se tehdy rok 1964.

Luboš Fišer je z těch umělců, pro které je rozkoš psát s představou zcela konkrétních interpretů. Nejedna jeho part je přímo určen pro techniku i mentalitu hráčícího a nabývá tak hodnoty důvěrného daru. V tomto smyslu je objednávka silnou inspirací a má desítky lidsky cenných podtextů, které v úhrnu prozařují díla těžko definovatelnou horoucností bez ohledu na zvolený styl a techniku. Naše partitura je jedním ze svědectví vzájemnosti tvůrce a interpretů.

Luboš Fišer je autor rodinové síly. Kdyby bylo možno přirovnat hudbu ke hmotě, byla by to bezesporu sochařská hlína, kterou hněte s náruživostí vášnivého tvůrce. Psát se jiné století, byl by podoben člověku, který se potýká o plodné zrna se vzdornou zemí a přinutí ji nakonec zpívat i tam, kde je život protkán kamením.

Komorní koncert je poslední skladbou, kterou psal Luboš Fišer v tradiční notaci. Po něm přichází už zlom, 15 listů podle Dürerovy Apokalypsy, které otvírají novou stylovou etapu. Tím není řečeno, že Komorní koncert je tradiční. Není stavěn v principech matematické spořádanosti, která je Fišerovi naprosto cizí, přesto však má svůj svébytný řád a kázeň. Řadí zvukově vypjaté a mnohdy se opakující plochy vedle sebe, návaznost je někdy podobná technice filmového střihu. Jsou to zvukově ostře řezané kontury stojící vedle sebe jako kaménky drsně zvráskněné mozaiky. Klavír má roli absolutně dominantní, je mu svěřen vypjatý monolog, který je orchestrem komentován. I když byl právě klavír, jako Fišerův důvěrně blízký nástroj, v jeho jiných dílech prostředníkem subjektivních sdělení, zde je drama v rovině objektivní. Patří k přirozeným absurditám umělecké tvorby, že pod vlnobitím zvukového dramatu je skladba svědectvím o člověku citově křehkém a něžném.

Každé dílo má své osudy a zůstává živoucím organismem i po dokončení. Premiéru s Liborem Peškem realizoval klavírista Zdeněk Hnát, ale protože se tehdejší Komorní harmonie brzy po uvedení skladby rozešla, přeinstrumentoval skladatel (na popud Pražského komorního orchestru) původní dechovou verzi pro klasický komorní orchestr. V té podobě je Komorní koncert pro klavír a orchestr předkládán jako jedno z nejkrásnějších plodných slov soudobé české hudby.

Jiří Pilka

Der Komponist ist manchmal einem schönen, blühenden Baum vergleichbar, dessen Blütenpracht wir bewundern, dessen Früchte wir aber erst dann genießen können, wenn ein glücklicher Augenblick die knospende Hoffnung befruchtet und den Anstoß zu neuem Leben gegeben hat. Aus der falschen Romantik altertümlicher Deuter haben wir die Kunst der Vorstellung von der Erhabenheit und dem Mystizismus des irrationalen Momentes geerbt, das im Begriff Inspiration verzaubert ist. In Wirklichkeit ist es absolut gleichgültig, welche Kraft die innere Bewegung in der Seele des Autors auslöst, die ihn schaffen läßt. Sie kann Liebe heißen, genau so gut aber auch Bestellung, es kann ein künstlerisches Erlebnis sein oder auch nur die Pflicht des Alltags, das Drängen einer Institution ebenso, wie das gute Wort eines Freundes, vielleicht ist es sogar Eile oder, im Gegenteil, verschwenderisches Faulenzen. All dies ist lediglich das Öffnungsmoment, der gesamte weitere Prozeß dagegen erfolgt genau nach dem Gesetz und der inneren Kraft und Ordnung des Schöpfers. Er bringt diejenige Frucht, das Werk, hervor, für das er wuchs.

Der wertvollste Impuls — und dies schon seit Jahrhunderten — ist die Bestellung. Wir umfassen mit diesem Wort keinesfalls nur die kalten Worte aus Geschäftspapieren, wissen wir doch, daß sozusagen der Großteil jeglichen Schaffens zufolge irgendeiner Bestellung entstanden ist: einer Bestellung seitens der Kirche, des Adels, des Verlegers, des Interpreten, eines Freundes, eines Orchesters, von Festspielen oder eines Wettbewerbs. Es gibt in der Geschichte nicht allzuvielen Werke, die ausschließlich aus innerer Notwendigkeit ohne jedwede verbindliche Zusammenhänge geboren wurden. Und das ist gut so, denn auch die Komposition ist eine Art Schuß der Seele; keinesfalls ein Schuß ins Blaue, sondern ein Schuß mit konkretem Ziel von Zeit und Situation.

Die Entstehung des Kammerkonzerts für Klavier und Orchester beeinflusste eine gute, freundschaftliche Atmosphäre, wertvolle menschliche Beziehungen unter Musikanten. Die Rolle des Bestellers spielte der Dirigent der damaligen Kammerharmonie (Komorní harmonie), Libor Pešek. Er bestellte bei zwei jungen Autoren ein Konzert für sein Ensemble. Bei Jan Klusák ein Violinkonzert, bei Luboš Fišer ein Klavierkonzert. Beide erklangen sodann an einem Abend in Premiere. Es mag als Beweis für die Innigkeit der gegenseitigen Kontakte gelten, daß die Bestellung in beiden Fällen mit heller Begeisterung und sehr bald erfüllt wurde. Man schrieb damals das Jahr 1964.

Luboš Fišer gehört zu jenen Künstlern, für die es eine Wonne ist, mit der Vorstellung völlig konkreter Interpreten zu komponieren. So mancher seiner Parte ist ausgesprochen für die Technik und die Mentalität des Spielenden bestimmt und gewinnt so den Wert eines persönlichen Geschenks. In diesem Sinne ist die Bestellung eine hervorragende Inspiration und hat Dutzende menschlich wertvoller Untertexte, die in ihrer Gesamtheit das Werk mit einer schwer definierbaren Innigkeit durchstrahlen, ohne Rücksicht auf die Wahl des Stils und der Technik. Unsere Partitur legt Zeugnis ab von der tiefen Verbundenheit des Schöpfers mit dem Interpreten.

Luboš Fišer ist ein Autor von rodinscher Kraft. Wenn es angehe, die Musik mit der Materie zu vergleichen, wäre es zweifelsohne der Bildhauer, den er mit der Passion des leidenschaftlichen Künstlers knetete. Schrieben wir heute ein anderes Jahrhundert, wäre er einem Menschen ähnlich, der das fruchtbare Korn der widerspenstigen Erde abringt und sie dazu zwingt, schließlich auch dort zu singen, wo das Leben mit Steinen durchwebt ist.

Das Kammerkonzert ist die letzte Komposition, die Luboš Fišer in der traditionellen Notation schrieb. Hernach kommt der Umbruch; 15 Blätter nach Dürers Apokalypse, die eine neue Stiletappe eröffnen. Damit ist keineswegs gesagt, daß das Kammerkonzert traditionell ist. Es ist nicht nach den Prinzipien mathematischer Ordnung aufgebaut, die Fišer völlig fremd ist, trotzdem weist es eine eigene Ordnung und Disziplin auf. Es reiht klanglich weitgespannte und häufig sich wiederholende Flächen aneinander; die Anknüpfung ähnelt in manchen Fällen dem Filmschnitt. Es sind klanglich scharf geschnittene Konturen, die nebeneinander stehen wie rauh geriffelte Mosaiksteinchen. Das Klavier spielt die absolut dominierende Rolle, nur ihm ist der straffe Monolog anvertraut, der vom Orchester kommentiert wird. Auch wenn gerade das Klavier, das Instrument, das Fišer intim nahe steht, in anderen seiner Werke Vermittler subjektiver Mitteilungen war — hier liegt das Drama auf objektiver Ebene. Es gehört zu den natürlichen Absurditäten künstlerischen Schaffens, daß die Komposition unter dem Wellenschlag des klanglichen Dramas Zeugnis ablegt von einem gefühlsmäßig ohnegleichen zarten und feinen Menschen.

Jedes Werk hat sein Schicksal und bleibt lebendiger Organismus auch nach seiner Beendigung. Die Premiere mit Libor Pešek realisierte der Pianist Zdeněk Hnát, aber weil die damalige Kammerharmonie bald nach der Aufführung der Komposition auseinanderfiel, nahm der Komponist (auf Veranlassung des Prager Kammerorchesters) eine Neuinstrumentation vor und arrangierte die ursprüngliche Version für Bläser nunmehr für klassisches Kammerorchester. In dieser Form liegt das Kammerkonzert für Klavier und Orchester als eines der schönsten fruchtbaren Worte zeitgenössischer tschechischer Musik vor.

Durata cca 8 min.

ORCHESTRA :

2 Flauti (Fl.) — 2 Oboi (Ob.) — 2 Clarinetti Si^b (Cl.) — 2 Fagotti (Fag.) — 2 Corni (Cor.) — 2 Trombe Si^b (Trbe) — Violini I. — 7 (Viol. I) — Violini II. — 6 (Viol. II.) — Viole — 5 (Vle) — Violoncelli — 5 (Vcl.) — Contrabassi — 4 (Cb.) — Piano solo

CONCERTO DA CAMERA

per Piano ed Orchestra

Luboš Fišer
(* 1935)

Vivace

Piano

ff *sfz* *sfz*

① **Andante**

p

② **Vivace** *ff*

③ **Animato secco** *sf*

Animato

Violini I. *f*

Violini II. *f*

Viola *f*

Violoncelli *f*

Contrabassi *f*

Piano

Archi

4 **Vivace**

Piano

Oboi 1. 2. *sf p* *cresc.*

Clarinetti in Si^b 1. 2. *sf p* *cresc.*

Fagotti 1. 2. *sf p* *cresc.*

Corni F 1. 2. *sf p* *cresc.*

Archi

5

Piano

Ob. 1, 2

Cl. Si^b 1, 2

Fag. 1, 2

Cor. F. 1, 2

f

Piano

Piano

6

Piano

sub. p

Cor. F. 1, 2

Trombe 1, 2

p

poco a poco cresc.

Piano

poco a poco cresc. sin al ff

Cor. 1.
2.
Trbe. 1.
2.

Piano

Cor. 1.
2.
Trbe. 1.
2.

Cadenza (in tempo Vivace)

Piano

Cor. 1.
2.
Trbe. 1.
2.

8 Sostenuto

secco *secco sempre*

Piano *sff* *sff*

Fl. 1. *ff*

Ob. 2 *ff*

Cl. Si \flat 1. *ff*

Fag. 2 *ff*

Cor. 2 *ff*

Vni *ff* *div.*

Vla *ff*

Vcll *ff*

8...J

9

9 Adagio

Piano *sff* *sff* *sff* *sff* *sff*

8

Fl. 1. *p*

10 Sostenuto

11 Adagio

12 Sostenuto

Piano *sff* *sff* *sff* *sff* *sff* *sff*

8

Fl. 1. *mf*

13 Adagio

Piano accompaniment for measures 13-15. The music is in 3/4 time and features a melodic line in the right hand and a supporting bass line in the left hand. A dynamic marking of *p* (piano) is present at the start of measure 14. The key signature has two flats.

Woodwind staves for measures 13-15. The parts include:

- Fl. 1 & 2: *mf* dynamic, playing a melodic line.
- Ob. 1 & 2: *mf* dynamic, playing a melodic line.
- Cl. Si \flat 1 & 2: *mf* dynamic, playing a melodic line.
- Fag. 1 & 2: *mf* dynamic, playing a melodic line.

Brass staves for measures 13-15. The parts include:

- Cor. 1 & 2: *mf* dynamic, playing a melodic line.
- Trbe. 1 & 2: *mf* dynamic, playing a melodic line.

String staves for measures 13-15. The parts include:

- Vni I & II: *mf* dynamic, playing a melodic line.
- Vle: *mf* dynamic, playing a melodic line.
- Vcli: *mf* dynamic, playing a melodic line.
- Cb.: *mf* dynamic, playing a melodic line.

Piano

crescendo

ff

Detailed description: This system shows the piano accompaniment. The left hand plays a steady eighth-note bass line, while the right hand plays a melody of eighth notes. A dashed line above the staff indicates a crescendo leading to a fortissimo (ff) section.

Cl. Si^b 1.
2.

Fag. 1.
2.

Cor. 1.
2.

Vle

Vcli

Cb.

Detailed description: This system contains the woodwind and brass parts. The Clarinet in B-flat (Cl. Si^b) has two staves. The Bassoon (Fag.) has two staves. The Horns (Cor.) have two staves. The Violin (Vle) and Viola (Vcli) parts are on two staves. The Cello (Cb.) part is on one staff. Dynamics range from mezzo-forte (mf) to forte (f).

Piano

Detailed description: This system continues the piano accompaniment from the first system, maintaining the same rhythmic and melodic patterns.

Cl. Si^b 1.
2.

Fag. 1.
2.

Cor. 1.
2.

Vle

Vcli

Cb.

Detailed description: This system continues the woodwind and brass parts from the first system, showing the continuation of the melodic lines and dynamic markings.

Piano

Fl. 1. 2.

Ob. 1. 2.

Cl. Sib. 1. 2.

Fag. 1. 2.

Cor. 1. 2.

Trbz. 1. 2.

Vni. I. II.

14 Moderato

Piano

Piano

Piano

15

Archi

Piano

16

Archi

Piano

Archi

17 Vivace

Piano

Piano

Piano

8

Piano

8

19 Sostenuto

Fl. 2

Ob. 1. 2.

Cl. Si^b 1. 2.

Fag. 1. 2.

Cor. 1. 2.

Trbe. 1. 2.

Archi

20 Allegro

Piano

1. Cor. 2.

1. Trbe 2.

Archi

Piano

1. Cor. 2.

1. Trbe 2.

Archi

Piano

Cor. 1. 2.

Trbe 1. 2.

Archi

21

Piano

Cor. 1. 2.

Trbe 1. 2.

Archi

This musical score page features several staves for different instruments. The Piano part is at the top, showing a sequence of chords and triplets, with dynamics ranging from piano (*p*) to fortissimo (*ff*). A circled measure number '22' is present. Below the piano are the woodwind staves: Flute (Fl.), Oboe (Ob.), Clarinet in B-flat (Cl. S. b.), and Bassoon (Fag.), all playing sustained notes with a forte (*f*) dynamic. The brass section includes Cor (Horn) and Trombone (Trbe), also playing sustained notes with fortissimo (*ff*) dynamics. The Archi (String) section at the bottom consists of five staves, with dynamics ranging from fortissimo (*ff*) to *ff* *arco*. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings.

This musical score page features seven staves. The top staff is for the Piano, showing a complex rhythmic pattern of triplets in both hands. Below it are five woodwind staves: Flute 1 & 2, Oboe 1 & 2, Clarinet in B-flat 1 & 2, Bassoon 1 & 2, and Cor 1 & 2. Each woodwind part includes dynamic markings such as *ff* and *f*, and accents. The bottom section consists of five staves for the Archi (strings), with dynamic markings of *ff* and *f*. The score is written in a key with one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The music is divided into three measures across the page.

The first system of the score is a piano introduction. It consists of two staves, treble and bass clef. Both hands play a rhythmic pattern of eighth notes grouped in triplets. The treble clef starts with a key signature of one sharp (F#) and the bass clef starts with a key signature of one flat (Bb). The pattern is consistent across the first three measures, with a slight variation in the fourth measure.

The second system of the score is the beginning of the main piece. It consists of five staves. The top staff is a treble clef with a key signature of one flat (Bb). The bottom four staves are a grand staff (treble and bass clefs) with a key signature of one flat (Bb). The music features a complex texture with many triplets and dynamic markings such as *ff* (fortissimo) and *f* (forte). The first measure has a *ff* marking, and the second measure has a *f* marking. The music is highly rhythmic and technically demanding.

The third system of the score continues the main piece. It consists of five staves, similar to the second system. The music continues with complex textures, triplets, and dynamic markings. The first measure has a *ff* marking, and the second measure has a *f* marking. The music is highly rhythmic and technically demanding. The bottom staff in the third measure has a *div.* marking, indicating a division of the line.

This musical score page features seven systems of staves. The first system is for the Piano, with a treble and bass clef. The second system is for Flutes (Fl. 1 and 2). The third system is for Oboes (Ob. 1 and 2). The fourth system is for Clarinets in B-flat (Cl. Si b 1 and 2). The fifth system is for Bassoons (Fag. 1 and 2). The sixth system is for Cor Anglais (Cor. 1 and 2). The seventh system is for the String section (Archi), with five staves. The score is written in a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. It includes various musical notations such as triplets, slurs, and dynamic markings like *ff*. The page number '24' is located at the top left, and the number '8' appears above the first and sixth staves of the Piano part. The instrument labels are placed to the left of their respective staves.

Andante
23

The musical score is arranged in a standard orchestral layout. At the top, the tempo is marked 'Andante' and the measure number '23' is circled. The Piano part is in the upper left, with a forte (ff) dynamic. The woodwind section includes Flute 1 and 2, Oboe 1 and 2, Clarinet in B-flat 1 and 2, Bassoon 1 and 2, and Cor 1 and 2, all playing a triplet of eighth notes with a forte (ff) dynamic. The Trumpet section (Trbe) consists of two parts, both playing a melodic line with a piano (p) dynamic. The String section (Archi) is at the bottom, with five staves (Violins I, Violins II, Violas, Cellos, and Double Basses) all playing the same triplet eighth-note pattern with a forte (ff) dynamic. The score is written in 3/4 time and features a key signature of one sharp (F#).

24 Adagio

Piano

pp

1.
Trba

2.

Piano

ff

Cl. Sib 1.
2.

f

Fag. 1.
2.

mf *f*

Cor. 1.
2.

mf *f*

Vle

div.

mf *f*

Vcli

div.

mf *f*

Cb.

div.

mf *f*

Piano

Fl. 1. 2.

Ob. 1. 2.

Cl. Sib 1. 2.

Fag. 1. 2.

Cor. 1. 2.

Trbz. 1. 2.

Vni I. II.

This system contains the first four measures of a musical score. The Piano part is in the top staff, with a treble and bass clef. Below it are staves for Flutes (Fl. 1. 2.), Oboes (Ob. 1. 2.), Clarinets in B-flat (Cl. Sib 1. 2.), Bassoons (Fag. 1. 2.), Cori (Cor. 1. 2.), Trumpets (Trbz. 1. 2.), and Violins (Vni I. II.). The woodwinds and brass parts feature complex rhythmic patterns with many beamed notes and slurs. The strings play a steady accompaniment with trills and tremolos. The dynamic marking *ff* is present throughout.

24 Vivace

Piano

This system shows the Piano part for measures 5 through 8. The music is in 3/8 time and features a *ff* dynamic. The right hand plays a series of ascending eighth-note runs, while the left hand provides a rhythmic accompaniment with eighth notes and rests.

Piano

This system shows the Piano part for measures 9 through 12. The musical texture continues with the same rhythmic and melodic patterns as the previous system, maintaining the *ff* dynamic.

Piano

Piano

(26)

Cor. 1.
Cor. 2.

Trbe 1.
Trbe 2.

Piano

poco a poco crescendo

Cor. 1.
Cor. 2.

Trbe 1.
Trbe 2.

poco a poco crescendo

27 28

Piano

ff

Ped.

Fl. 1. 2.

Ob. 1. 2.

Cl. Si. b. 1. 2.

Fag. 1. 2.

Cor. 1. 2.

Trbe 1. 2.

Archi

mf

ff

div. v.

This page of a musical score features a piano accompaniment and an orchestral arrangement. The piano part, at the top, consists of two staves with a treble and bass clef, showing a complex rhythmic pattern with eighth and sixteenth notes. A dashed line above the piano part is labeled with the number '8'. Below the piano are the staves for the woodwind and brass sections, including Flute 1 and 2, Oboe 1 and 2, Clarinet in B-flat 1 and 2, Bassoon 1 and 2, Cor 1 and 2, and Trumpet 1 and 2. The string section, labeled 'Archi', is represented by five staves at the bottom. The woodwind and brass parts are primarily sustained notes with long horizontal lines, while the strings play a rhythmic accompaniment. The score is written in a key with one flat (B-flat) and a common time signature.

